

Několik informací o aktivitách orgánů EU pro posuzování stavu vodních zdrojů a vodních útvarů

*RNDr. Pavel Punčochář, CSc.,
Sekce vodního hospodářství
Ministerstvo zemědělství*

pavel.puncochar@mze.gov.cz

Evropská rada přijala v Bruselu dne 19. června výjimky pro Rámcovou směrnici o vodě. Krátkodobé negativní dopady na vodní útvary a zhoršení kvality vody vody nebo změnu sedimentů již nebudou považovány za zhoršení vodních útvarů.

Evropská rada nyní zahajuje jednání s novým Evropským parlamentem o konečném znění nových pravidel. Návrh na přijetí výjimek z Rámcové směrnice o vodě zveřejnilo Nizozemsko, Německo, Dánsko, Finsko a Lucembursko. Ekologické organizace jsou zklamané. Podle nich Evropa nedokáže adekvátně reagovat na naléhavou krizi v oblasti vody a biologické rozmanitosti v Evropě.

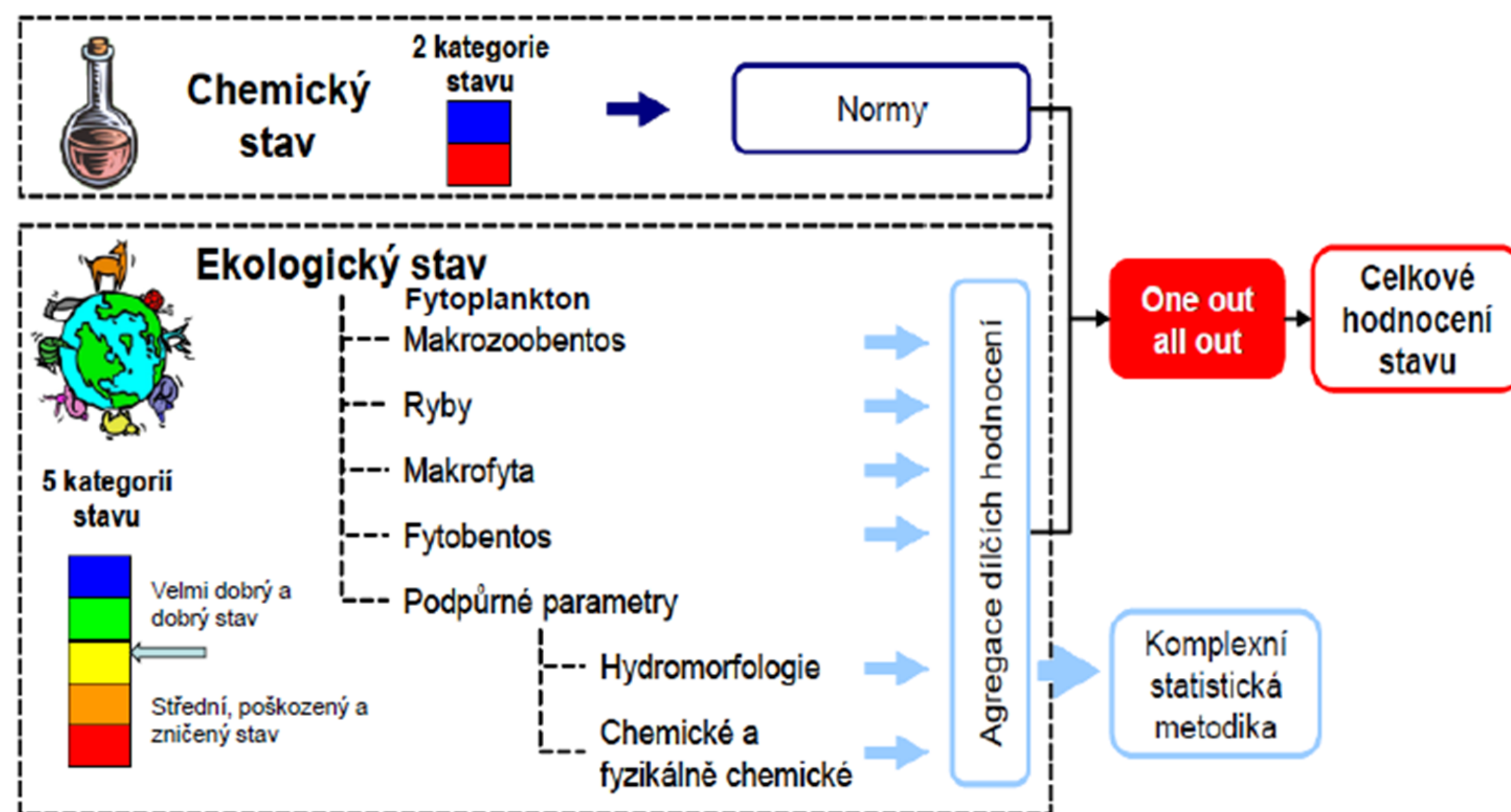
Prohlášení nevládních organizací

Členské státy EU se snaží zcela odstranit pravidla EU na ochranu vody

Velvyslanci členských států při EU dnes přijali dohodu, která dává zemím EU právo v příštích desetiletích naši vodu spíše znečišťovat, než ji chránit, a oslabovat stávající pravidla na ochranu vody. Dohoda je obrovským zklamáním, které nereaguje na naléhavou evropskou krizi v oblasti vody a biologické rozmanitosti, varují nevládní organizace zabývající se životním prostředím.

One-out-all-out principle

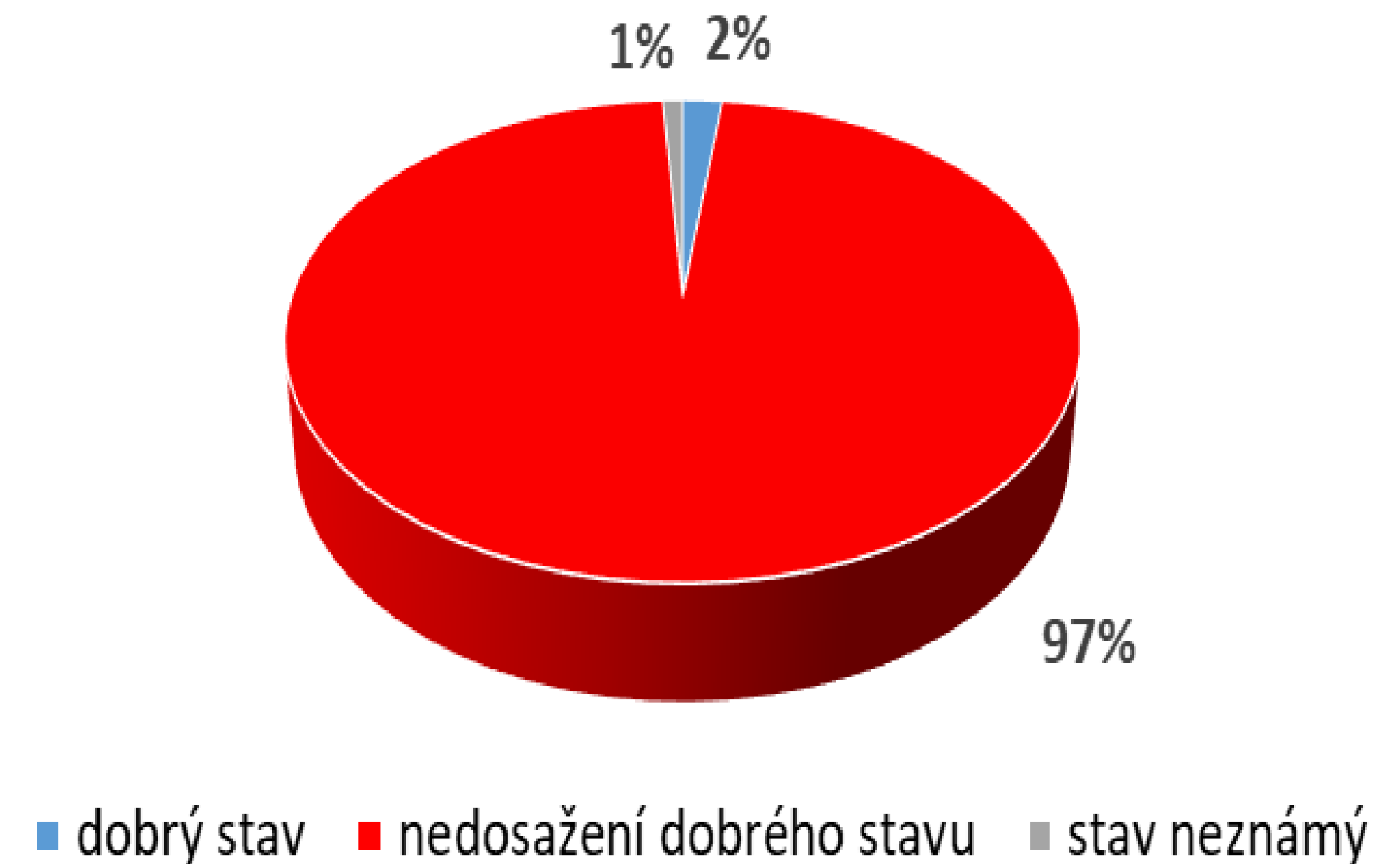
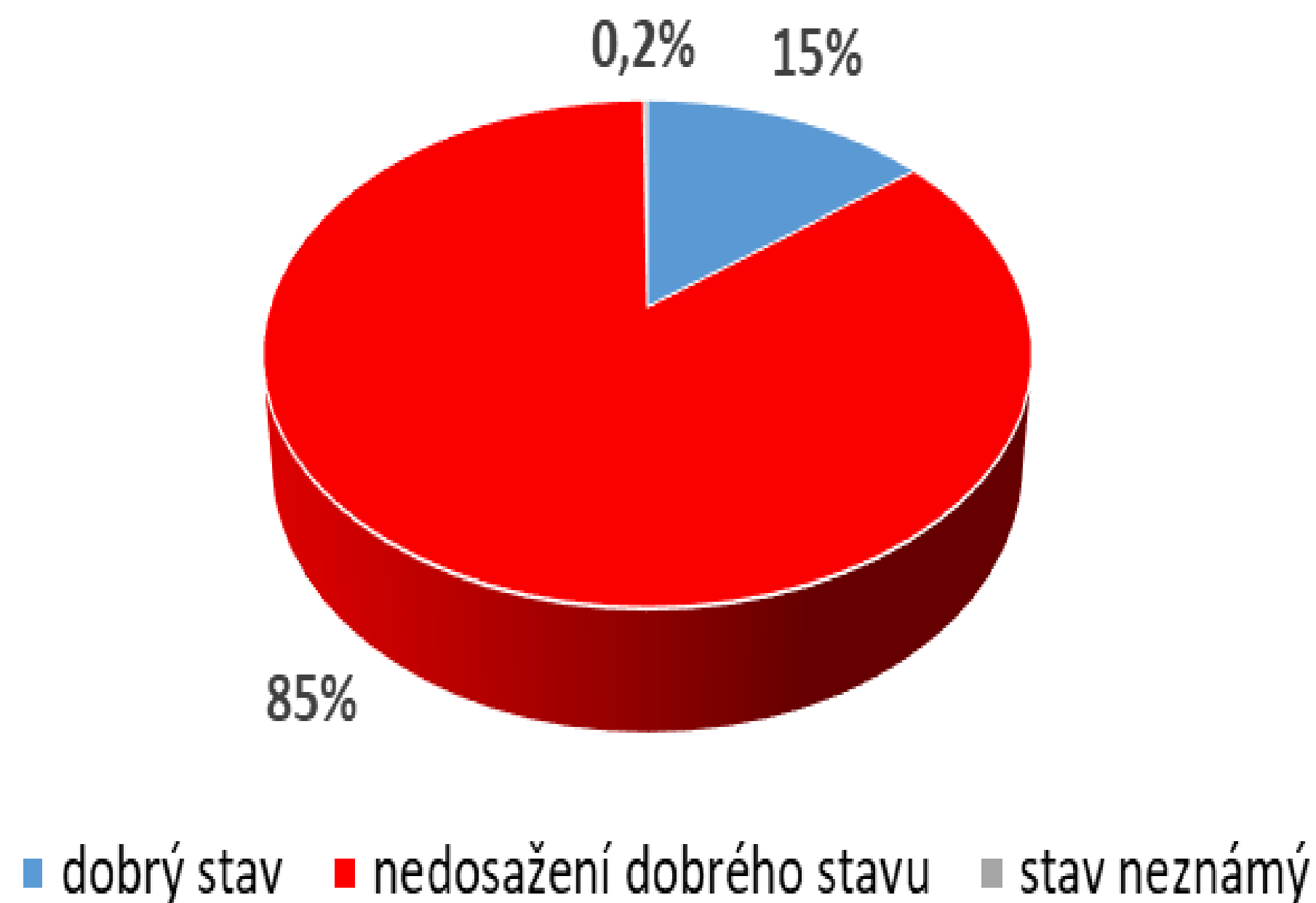
Současná rámcová směrnice o vodě (WFD) používá princip „one-out-all-out“. To znamená, že všechny ekologické a chemické ukazatele by měly splňovat normy. Kvalita vody posouzena jako nedostatečná, pokud nevyhovuje pouze jeden parametr, nesplňuje normy. Podle členských států je kvůli této zásadě obtížné prokázat celkový pokrok. Nyní se shodli, že Evropská komise nastaví ukazatele pro měření pokroku jednotným způsobem, a to i v situacích, kdy ne všechny standardy kvality jsou v dobrém stavu.

Hodnocení v r.	2009		2015		2020	
	2006 - 2008		2012 - 2014		2017 - 2019	
Data z období						
typ hodnocení	SP	SVÚ	SP	SVÚ	SP	SVÚ
makrofyta						
fytoobentos						
makrozoobentos						
ryby	?					
kyslík						
fosfor						
amonné ionty						
dusičnany						
měď						
zinek						
rtuť						

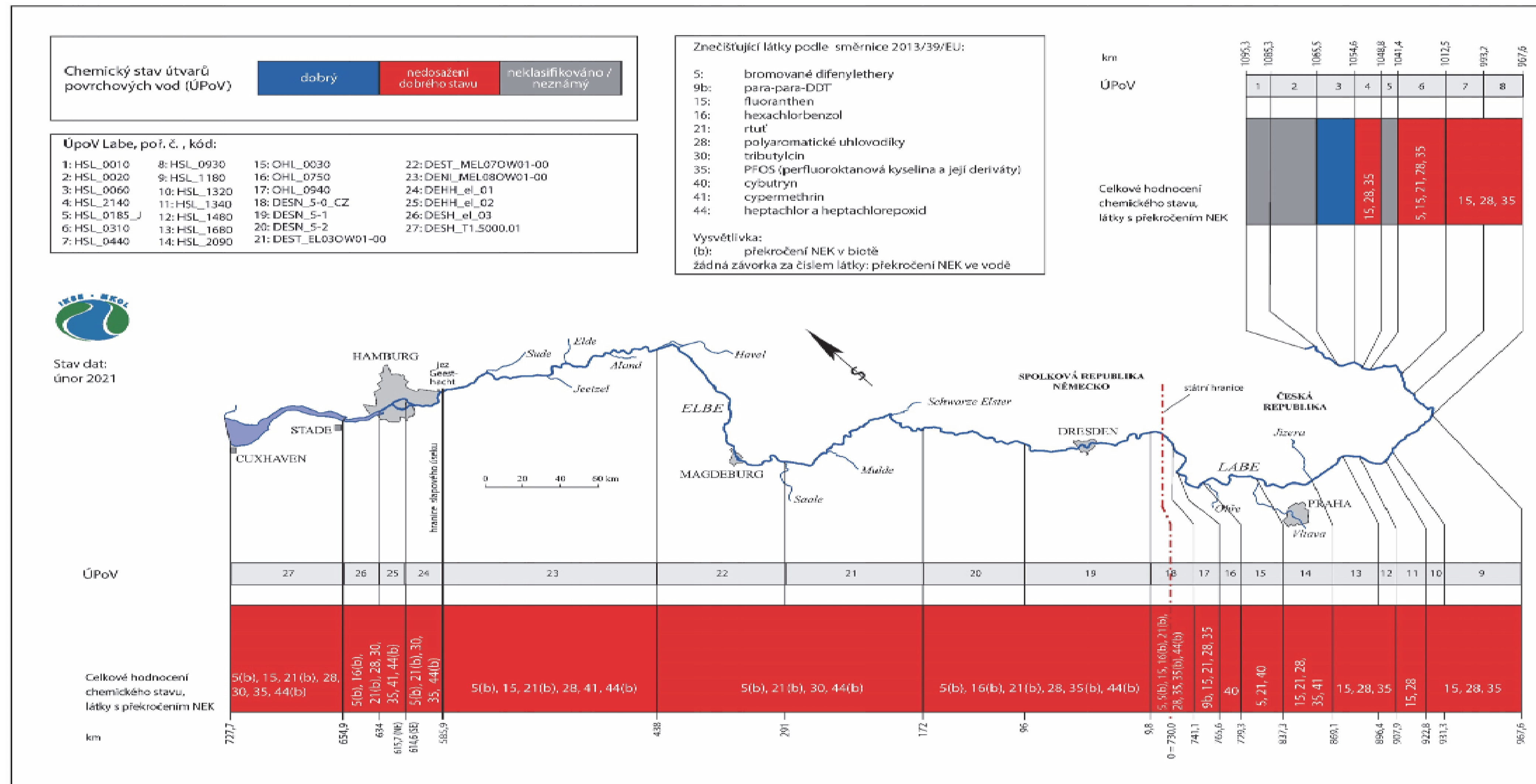
SP – stav jednotlivého parametru/ukazatele; SVÚ – stav hodnoceného vodního útvaru

Výsledky hodnocení celkového stavu útvarů povrchových vod kategorie - „řeka“ (%)

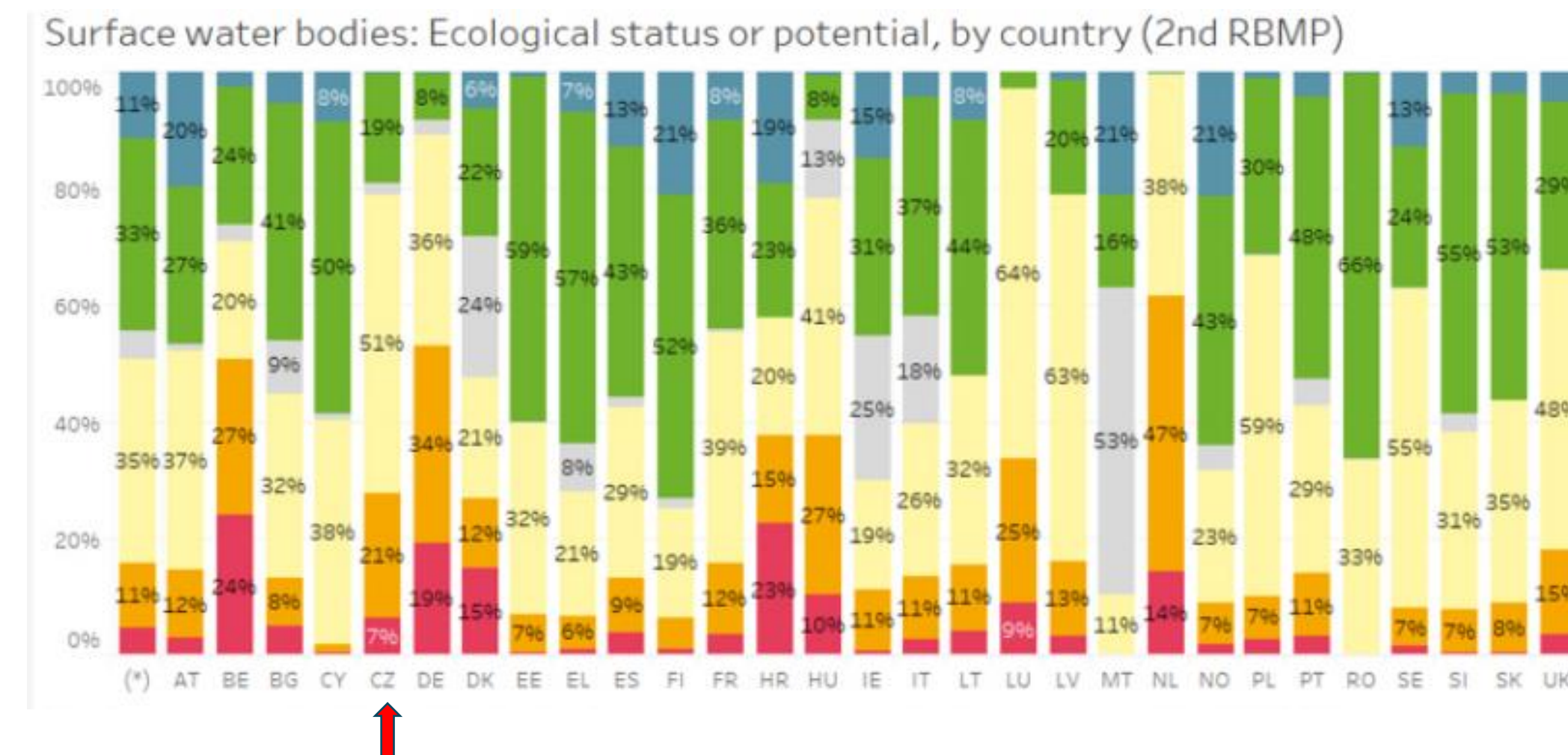
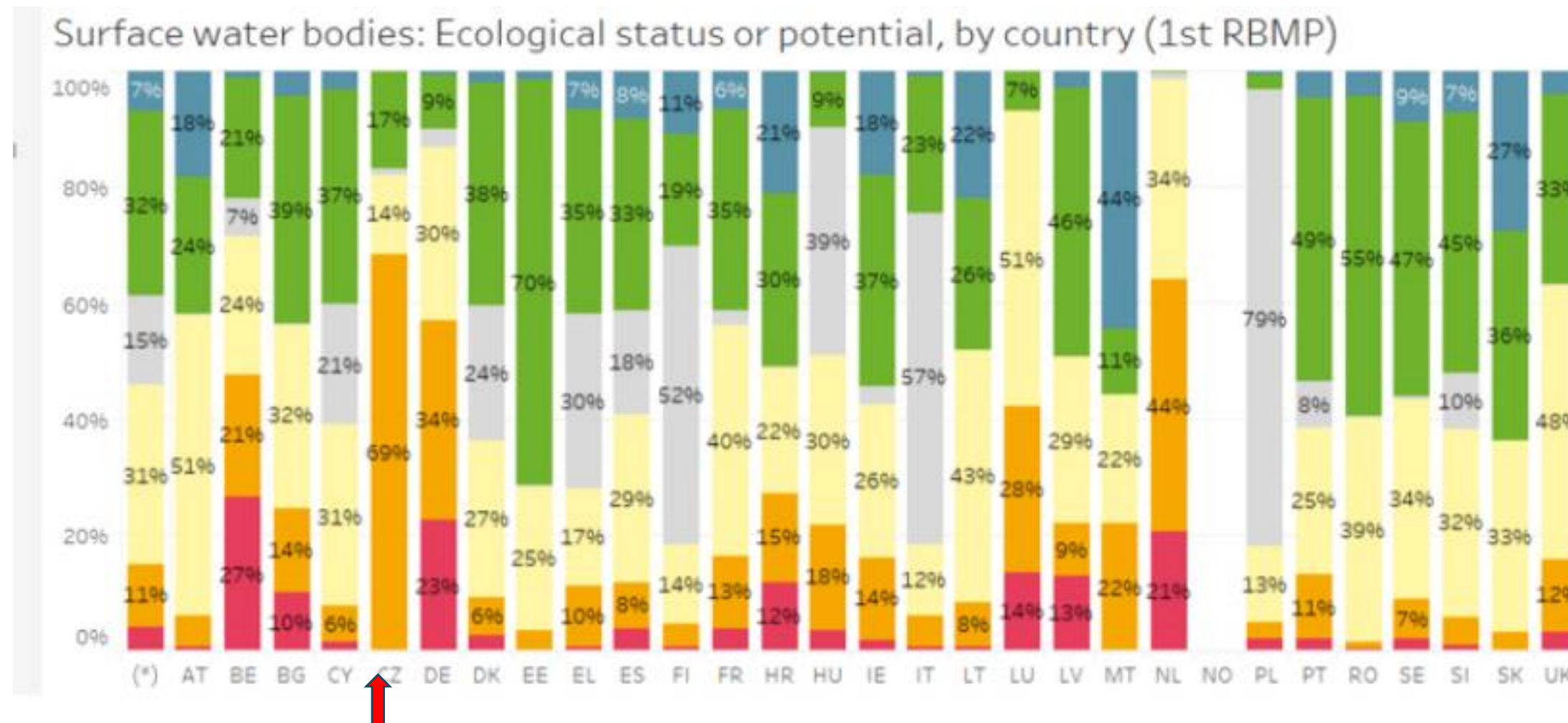
**Hodnocení stavu povrchových vod za období 2016 – 2018 ve srovnání s
obdobím 2010 – 2012**

VPÚ Skalský Dvůr 2024

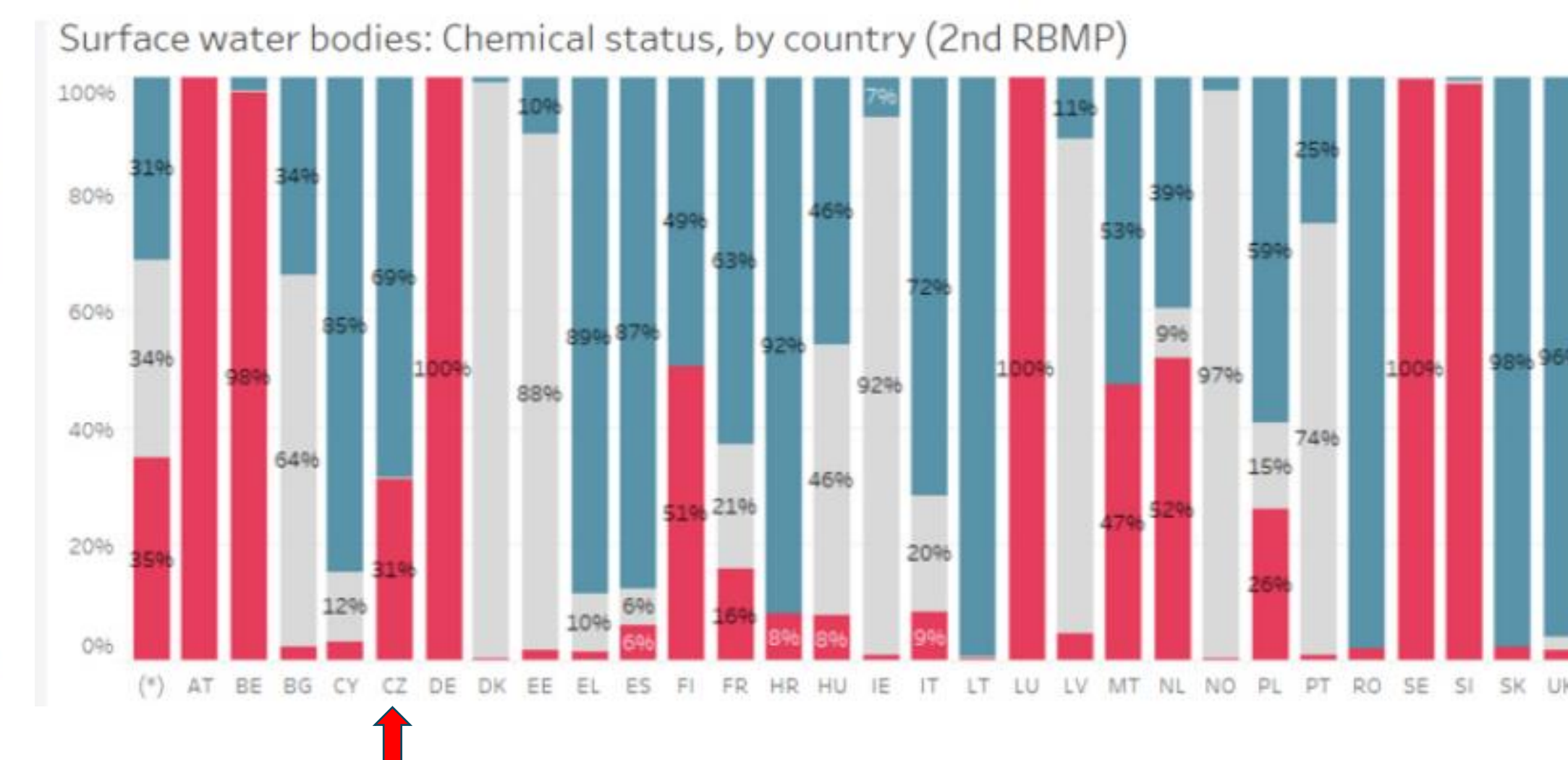
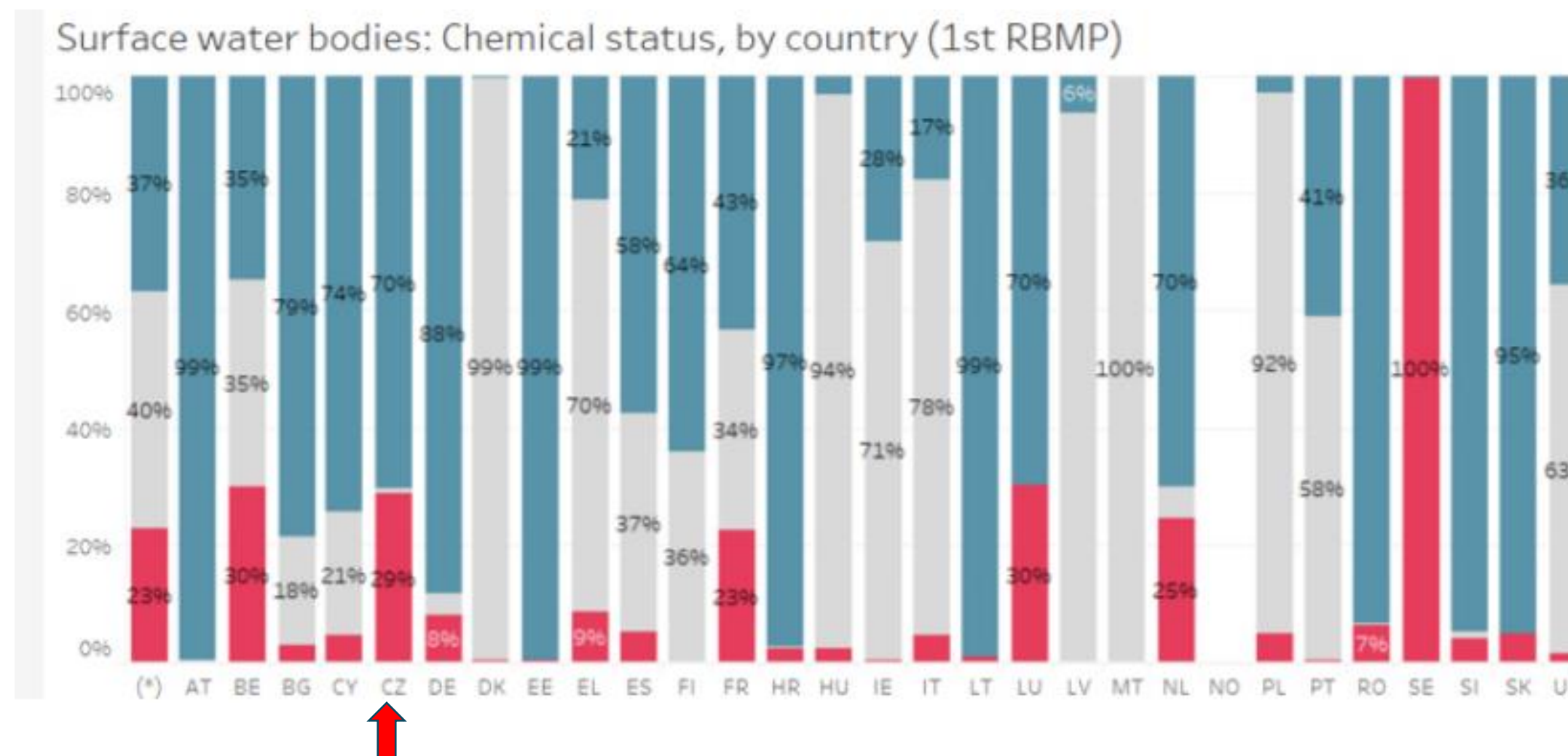

Poznámka: Všechny výsledky sledování rtuti a bromovaných difenyletherů v biotě potvrzují překročení příslušné NEK. Na rozdíl od ČR byly v Německu tyto výsledky přeneseny na všechny vodní útvary, proto žádný německý útvar povrchových vod nedosahuje dobrého chemického stavu.

Obr. II-4.2-3: Hodnocení chemického stavu toku Labe

Ekologický stav nebo ekologický potenciál povrchových vod v porovnání výsledků I. a 2. plánu povodí

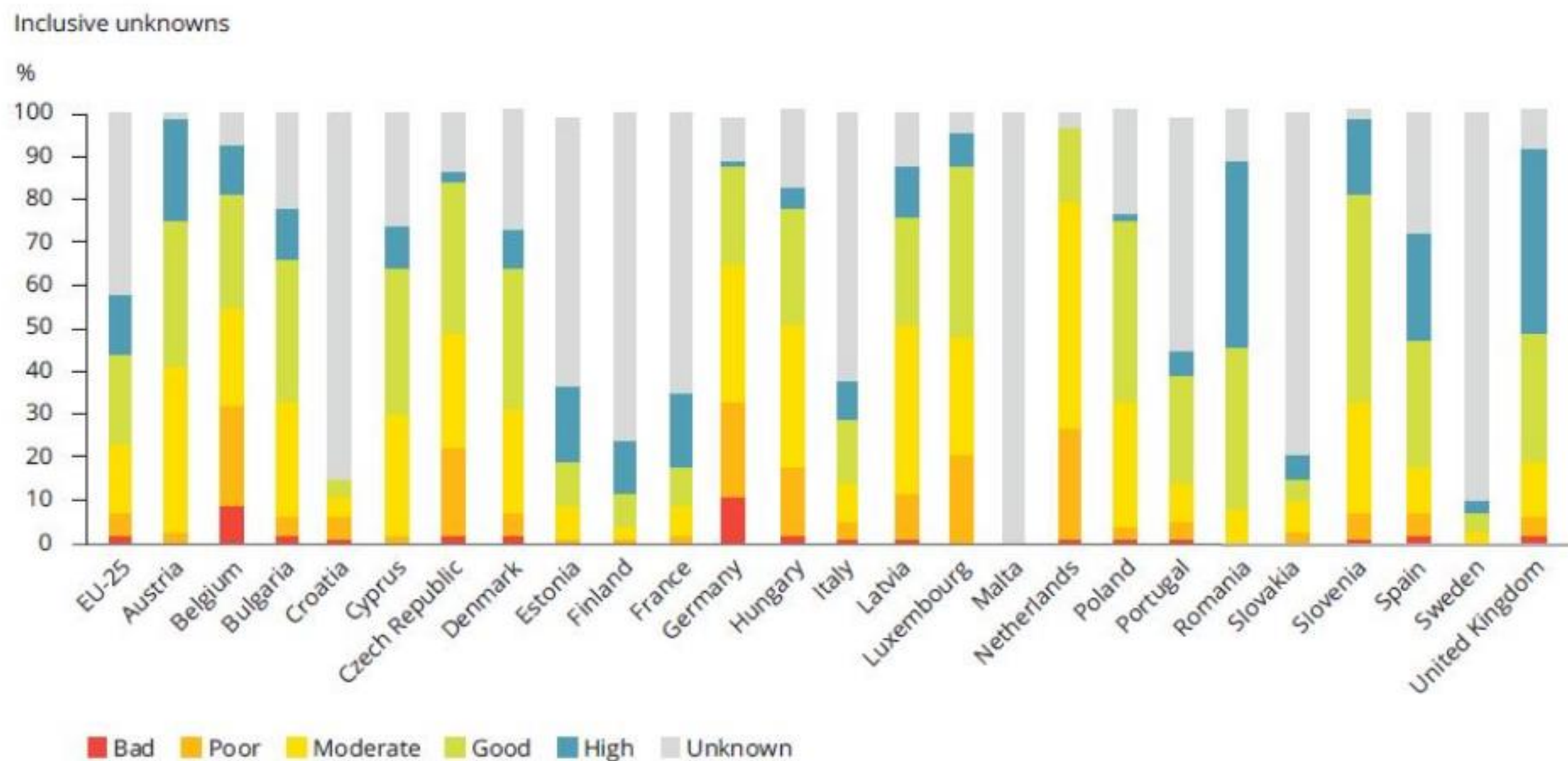

Chemický stav povrchových vod – porovnání výsledků I. a 2. plánu povodí

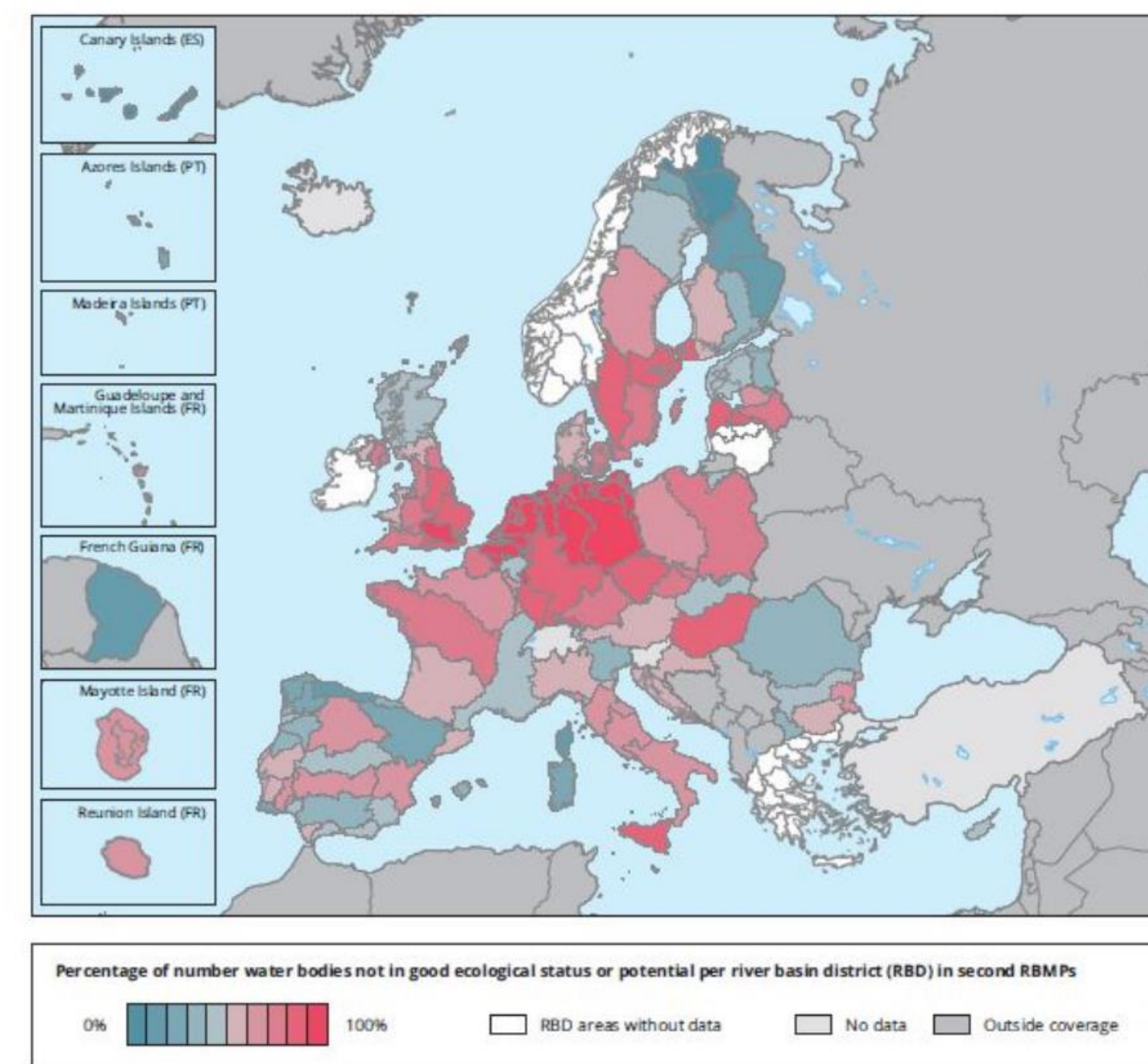
Snazší splnit požadavky WFD

V nejnovějším pohledu na evropská jezera, řeky, ústí řek a pobřežní vody vyhověly minimálnímu „dobrému“ nebo „vysokému“ ekologickému stavu. Naprostá většina evropských vodních útvarů stále nesplňuje cíle Evropské unie podle rámcové směrnice o vodě. To ukázalo zprávu Evropské agentury pro životní prostředí o stavu vody zveřejněnou 3. července 2022. Tato zpráva ukázala, že zlepšení stavu vody v Evropě se zastavilo. Ukázalo se, že je potřeba vyvinout větší úsilí k vyřešení zpoždění při plnění požadavků rámcové směrnice o vodě. Snížení cílů pomůže členským státům splnit jejich povinnosti. Poslední zpráva ukazuje, že se od r. 2012 v dosažení „dobrého“ nebo „vysokého“ ekologického stavu vodních útvarů nic nezměnilo.

Kromě toho v řadě států je velké procento vodních útvarů „neznámého stavu“ – viz graf.

Schematická mapka ukazuje barevně, jak málo se naplňuje dosažení dobrého ekologického stavu nebo dobrého ekologického potenciálu.

Prodloužená lhůta pro látky znečišťující podzemní vody

Evropská rada souhlasila se zúžením rozsahu působnosti a stanovením hodnot pro celou EU pouze pro syntetické látky. Členské státy budou mít do roku 2039 na dosažení dobrého chemického stavu podzemní vody. Vzhledem k tomu, že podzemní voda je hlavním zdrojem pitné vody v mnoha členských státech, vyjednávací mandát sladí požadavek PFAS na podzemní vodu se směrnicí o pitné vodě, která stanoví standard kvality pro 20 PFAS. Zahrnuje také standardy kvality pro čtyři nejproblematictější PFAS.

Umožnění nových monitorovacích technik

Rada rovněž stanoví průběžné podávání zpráv, nové monitorovací techniky, včetně dálkového průzkumu Země, a možnost zřídit celounijní monitorovací nástroj, který bude členským státům pomáhat s jejich úkoly. Kromě toho se zavádí povinný "mechanismus seznamu sledovaných vod", který je podobný již existujícímu mechanismu pro povrchové vody. Rada objasnila, že mikroplasty a geny antimikrobiální rezistence budou zařazeny na seznam sledovaných látek pouze, jsou-li zavedeny harmonizované normy pro monitorování a hodnocení.

Nová strategie ?

Bez oddechu po roce 2027.....

Do března 2022 musely členské státy ohlásit Evropské komisi třetí generaci plánů povodí (RBMP). Brusel nehodlá posouvat termín pro dosažení cílů WFD. „Rámcová směrnice o vodě plní své cíle a neplánují se žádné legislativní změny, které by prodloužily stávající lhůty,“ uvedl oficiální mluvčí Evropské komise ve Water News Europe. Všechna evropská jezera, řeky, ústí řek a pobřežní vody by musely v roce 2027 splňovat minimální „dobrý“ nebo „vysoký“ ekologický stav.

To může znamenat, že Evropská komise zahájí řízení proti členským státům v souladu s cíli evropského práva v roce 2027. Většina členských států tak učinila od zavedení směrnice, ale v posledních letech se pokrok zastavil.

Německo a Flandry už termín posouvají

Německo a Flandry již naznačují, že dosažení cílů rámcové směrnice o vodě jim bude trvat déle.

Německo uvádí, že provádění opatření bude pokračovat do roku 2033 nebo později. Flandry přijmou opatření i po roce 2027. Stále není jasné, jak se Evropská komise postaví k plánům Německa a Flander.

Nařízení („zákon“) o obnově přírody schválen Radou EU 17. června 2024

Důvody přijetí: 81 % ekosystémů EU je ve špatném stavu!

Členské státy EU mají zajistit přijetí 2 ze 3 základních opatření ke zvýšení:

- populací motýlů na pastvinách
- zásoby organického uhlíku v orné půdě
- podílu zemědělské půdy s vysoce rozmanitými prvky (biodiversita)

Dále:

- Posílit populace lesních ptáků
- Nesnížit podíl zeleně v intravilánech
- Obnovit ztracená (zmizelá) rašeliniště
- Vysadit 3 miliardy stromů
- Obnovit říční kontinuum na 25 000 km vodních toků odstraněním příčných překážek

Členské státy EU mají povinnost zavést opatření k

- ❖ obnově alespoň 20 % pevninských a mořských oblastí do r. 2030
- ❖ všech ekosystémů, které potřebují obnovu, do r. 2050
- ❖ do r. 2030 nutno soustředit pozornost na oblasti NATURA
(EK přezkoumá pozitivní účinky /dopady/ do r. 2033).
- ❖ Očekávané přínosy ve zlepšení stanovišť („habitatů“):
 - 30 % do r. 2030
 - 60 % do r. 2040
 - 90 % do r. 2050

Členské státy EU musí zpracovat „plány obnovy“ ke splnění uvedených cílů a budou sledovat pokrok v plnění opatření a podávat zprávy o vývoji a změnách podle ukazatelů biologické rozmanitosti (biodiversity).

Disponibilní zdroje vody na obyvatele a jejich původ v zemích Evropy (Eurostat, data 2023)

Ukázka států s největšími zdroji vody (mil. m3/1000 obyvatel):

Chorvatsko	30,0
Norsko	68,8
Srbsko	25,0
Finsko	19,9
Švédsko	18,9
Bulharsko	14,5
Slovensko	14,7

Ukázka států s nejmenšími zdroji vody (mil. m3/1000 obyvatel):

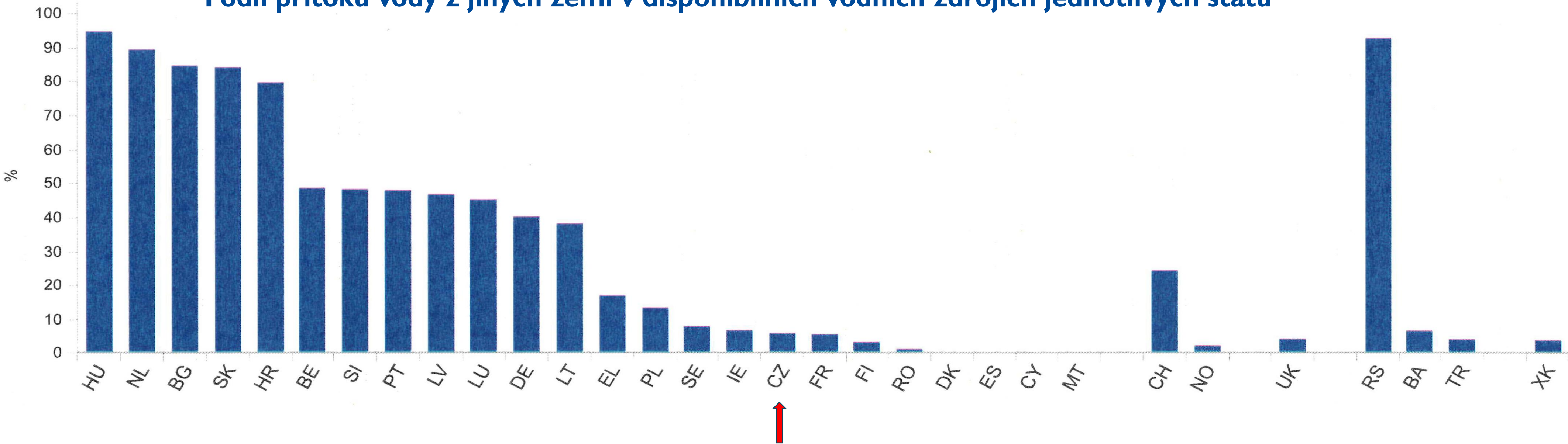
Malta	0,2
Kypr	0,4
ČR	1,4
Rumunsko	2,1
Belgie	2,2
Španělsko	2,3
Dánsko	2,8

% podíl vody přitékající ze sousedních území v celkových disponibilních zdrojích jednotlivých států

Chorvatsko	79
Norsko	1,8
Srbsko	92,3
Finsko	2,9
Malta	0
Kypr	0
ČR	5,4
Dánsko	0

</>

Podíl přítoků vody z jiných zemí v disponibilních vodních zdrojích jednotlivých států

Děkuji za pozornost!

pavel.puncochar@mze.gov.cz

VPÚ Skalský Dvůr 2024